

RENOWACJA I KONSERWACJA OGRODZEŃ DWÓCH CMENTARZY

Suchy Bór
Chrzastowice
gm. Chrzastowice

Chrzastowice maj 2023

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

1.Przedmiot i cel opracowania

Przedmiotem opracowania jest renowacja 2 cmentarzy gminnych położonych w Chrzęstowicach na działkach 58, 66, 1153/63 km 4 obręb Chrzęstowice i w Suchym Borze na działkach 492/272, 524, 625/271.624/271 km 1 obręb Suchy Bór. Oba cmentarze objęte są ochroną konserwatorską poprzez wpis do Gminnej Ewidencji Zabytków. Celem jest przygotowanie programu naprawczego powstrzymującego proces destrukcji zachowanych, oryginalnych ogrodzeń cmentarnych, tak charakterystycznych dla wsi rejonu Śląska Opolskiego.

2.Historia obiektu

Suchy Bór

Cmentarz założony w XVIII wieku i w I poł. XX w. powiększony. Cmentarz gminny. Najstarszy nagrobek pochodzi z 1905 roku. Położony jest przy drodze do Suchego Boru, na południu od wsi. Rozplanowanie cmentarza geometryczne. Wejście główne na osi elewacji frontowej ogrodzenia. Na osi wejścia kostnica/ kaplica przedpogrzebowa/. Ogrodzenie stanowią murowane słupki z cegły ceramicznej pełnej zwieńczone schodkową formą głowicy także z cegły ceramicznej pełnej. Posadowienie słupków i przęseł na fundamencie betonowym. Przęsła ażurowe z cegły ceramicznej pełnej z nakrywą betonową.

Chrzęstowice

Cmentarz założony w końcu XVIII wieku. Cmentarz gminny. Najstarszy nagrobek pochodzi z 1906 roku. Położony jest we wschodniej części wsi, w rozwidleniu dróg. Rozplanowanie cmentarza geometryczne w kształcie wydłużonego trójkąta z zarezerwowanym terenem pod rozbudowę. Wejście główne przy dłuższym boku trójkąta położone niesymetrycznie. Ogrodzenie stanowią murowane słupki z cegły ceramicznej pełnej zwieńczone głowicą także z cegły ceramicznej pełnej. Posadowienie słupków i przęseł na fundamencie betonowym. Przęsła ażurowe z cegły ceramicznej pełnej z nakrywą betonową.

3.Opis stanu istniejącego

Suchy Bór

Stan techniczny fundamentu wykazuje liczne spękania, odspojenia, ślady porostów i mchu. Na słupkach widoczna jest korozja biologiczna cegieł, uzupełnienie zaprawą cementową, która dodatkowo powoduje i przyspiesza korozję cegły. Jakość zastosowanej cegły do budowy budzi zastrzeżenie. Głowice słupków uzupełniane nową cegłą nie zmieniają faktu postępującej degradacji kolejnych cegieł głowicy. Stan techniczny przęseł i nakryw są zły i grozi przy silnym wietrze możliwością całkowitego zniszczenia.

Pęknięcia fundamentu ogrodzenia

Pęknięcie i porosty fundamentu

Korozja biologiczna cegieł słupka, niefachowe uzupełnienia zaprawą cementową

Głowica słupków

Pęknięcie na całej wysokości wypełnienia

Widoczne spękania cegieł

Zła jakość zastosowanej cegły

Betonowe pokrywy przęseł z licznymi spękaniem i przemieszczeniem

Gruboziarnisty beton nakryw nie spełnia swoich funkcji. Sam grofil jest niezagęszczony i nasiąka wodą nawet w miejscach niewidocznych. Na całej długości ogrodzenia widoczne są małe i duże pęknięcia, powodujące przesączanie się wód opadowych. Całe ogrodzenie wymaga gruntownej renowacji.

Chrzastowice

Spękania fundamentu i duże ubytki posadowienia

Stan techniczny fundamentu wykazuje liczne spękania, odspojenia, ślady porostów i mchu. Na słupkach miejscami widoczny jest brak spoin, cegły nakryw z początkami korozji biologicznej cegieł. Jakość zastosowanej cegły do budowy przęseł budzi zastrzeżenie. Stan techniczny przęseł wymaga natychmiastowej ingerencji. Jest to teren ogólnie dostępny a stopień zagrożenia destrukcją ogromny.

Stan techniczny przęseł

Brama główna ze śladami zardzewień pod warstwą przemalowań.

4. Proponowane postępowanie konserwatorskie

W ramach proponowanego programu prac naprawczo-konserwatorskich zakłada się przeprowadzenie następujących czynności

SUCHY BÓR. Należy:

- po dokładnej inwentaryzacji, podczas wizji lokalnej ustalić, które ze słupków należy rozebrać a które pozostawić. Wytypowane słupki zabezpieczyć i pozostawić do konserwacji,
- przęsła i nakrywy betonowe rozebrać.
- wykonać nowy fundament i na nim osadzić słupki i przęsła. Wykonać nowe nakrywy betonowe
- oczyścić istniejące słupki, gorącą wodą pod ciśnieniem lub chemicznie. Nie stosować ściernideł zbijających spiek cegły. Usunąć zwietrzałe spoiny wapienne i cementowe. Uzupelnąć fugi zaprawą wapienną. Wykonać nowe głowice słupków.
- nowe nakrywy betonowe zhydrofobizować, jak też istniejące, pozostawione słupki

CHRZASTOWICE. Należy:

- wyciąć wszystkie krzewy wrastające bryłą korzeniową w ogrodzenie i powodujące w efekcie pęknięcia fundamentu i przęseł
- rozebrać przęsła ogrodzenia i nakrywy, zabezpieczając słupy ogrodzenia
- wykonać nowy fundament pod przęsła, sprawdzając stabilność istniejących fundamentów
- wymurować nowe przęsła z nakrywami betonowymi
- oczyścić istniejące słupki, gorącą wodą pod ciśnieniem lub chemicznie. Nie stosować ściernideł zbijających spiek cegły. Usunąć zwietrzałe spoiny wapienne i cementowe. Uzpełnić fugi zaprawą wapienną. Wykonać nowe nakrywy głowic słupków.
- nowe nakrywy betonowe zhydrofobizować, jak też istniejące, pozostawione słupki.
- bramę główną zdemontować, oczyścić w warstwach kolejnych przemalowań, poddać procesowi cykowania, przemalować na kolor grafitowy i zamontować ponownie.

Opracował:

mgr inż.arch.Krystyna Piecuch